

2003-12-01

Barn- och skolnämnd Öster
Barn- och skolnämnd Norr
Barn- och skolnämnd Söder
Tekniska nämnden
Socialnämnden
Utbildningsnämnden
Byggnadsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Kommunstyrelsen

Revisionsrapport ”Granskning av implementering av Fn:s barnkonvention”, augusti 2003

Kommunrevisionen har granskat hur ett urval av kommunens nämnder arbetar för att förverkliga kommunfullmäktiges beslut om att FN:s barnkonvention och dess grundläggande principer skall gälla i kommunen.

Revisionens bedömning efter genomförd granskning redovisas i bifogad rapport, bilaga 1. Bland de iakttagelser som framkommit i granskningen vill revisionen särskilt lyfta fram att några nämnder inte använder Kommunstyrelsens barnchecklista. Skäl som anges för detta är att checklistan inte upplevs som fullständig/tillräcklig. Med detta som bakgrund rekommenderar revisionen att goda exempel och rutiner framöver sprids inom kommunen.

Kommunrevisionen har beslutat att överlämna revisionsrapporten till berörda nämnder och Kommunstyrelsen för kännedom samt de åtgärder styrelsen finner nödvändiga.

FÖR LUNDS KOMMUNS REVISORER

Per Olsson
Ordförande

Anna-Klara Arvidsson
Vice ordförande

Eva Ekelund Olsson
2:e vice ordförande

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

K O M R E V

Lunds kommun

Revisionsrapport

Granskning av Implementering av FNs barnkonvention

Augusti 2003

Greger Nyberg

Sammanfattning

Efter genomförd granskning lämnar vi följande sammanfattande kommentarer.

- Mot bakgrund av de svar som vi erhållit bedömer vi att alla nämner har **utvecklat metoder för barn och ungdomars inflytande**. Särskilt framgår detta i svaren från de tre barn- och skolnämnderna, kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden samt utbildningsnämnden. I de nämnder där man ännu inte har tydliga metoder bör sådana utarbetas.
- Utifrån de svar och exempel på ärenden som bifogats svaren framkommer att samtliga nämnder tar **hänsyn till konsekvenserna för barn och ungdomar vid beslut**. Detta framgår också av svaren samt i bilagor till svaren.
- Vi bedömer att samtliga nämnder utom tekniska nämnden har **kompletterat sina olika måldokument efter intentionerna i konventionen**. Detta framgår även i de olika exempel som nämnderna hänvisar till.
- Av svaren framgår att **kommunstyrelsens barnchecklista** används eller att man har egna rutiner. Oavsett om nämnderna använder den av kommunstyrelsen fastställda barnchecklistan som underlag vid beslut eller inte, är det viktigt att nämnden har rutiner som säkerställer att hänsyn tas till barnkonventionen i aktuella ärenden. Vi bedömer att barnchecklistan utgör ett bra hjälpmedel i sammanhanget.
- Vi anser att de nämnder som saknar lämpliga **metoder för uppföljning och utvärdering** bör snarast upprätta sådana, i enlighet med fullmäktiges beslut.
- Vi bedömer att **utbildningar om konventionen** har genomförts för politiker och/eller tjänstemän i samtliga nämnder, i enlighet med fullmäktiges beslut.

1 Bakgrund, syfte och metod

På uppdrag och i samråd med Lunds kommuns revisorer har Komrev inom Öhrlings PWC, genomfört en granskning avseende implementering av FNs barnkonvention i Lunds kommun.

Fullmäktige i Lunds kommun beslutade 2002-04-25 att FNs barnkonvention och dess grundläggande principer skall gälla i kommunen.

Fullmäktige beslutade bl a att

- barnkonventionen skall gälla i kommunen
- uppdra åt personalförvaltningen att genomföra utbildningar om konventionen för politiker och tjänstemän
- uppmana nämnderna att utveckla metoder för barns och ungdomars inflytande
- konsekvenserna för barn skall tydligt framgå vid alla kommunala beslut
- uppdra åt kommunkontoret att utarbeta förslag på barnchecklistor
- uppmana nämnderna att komplettera sina måldokument efter intentionerna i konventionen
- uppmana nämnderna att ta fram metoder för uppföljning och utvärdering av verksamheten utifrån barnkonventionen.

Syftet med granskningen har varit att granska och bedöma hur ett urval av kommunens nämnder arbetar för att förverkliga beslutet. Den skriftliga enkäten skickades till åtta nämnder. Vi bedömer att dessa har återkommande ärenden att ta ställning till, om hur de skall agera utifrån fullmäktiges krav på hantering och beslut, i enlighet med barnkonventionen.

Enkäten, vilken skickades till nämnderna den 15 maj, innehöll frågor som berör hur beslutet har förverkligats. Nämnderna har även anmodats att exemplifiera och bifoga material som styrker deras svar.

Enkäten skickades till

- Barn och skolnämnd, öster
- ”- , norr
- ”- , söder
- Tekniska nämnden
- Socialnämnden
- Utbildningsnämnden
- Byggnadsnämnden
- Kultur- och fritidsnämnden

Efter påminnelse har svar erhållits från samtliga nämnder. Två nämnder begärde förlängd svarstid, vilket de också fick.

I undersökningen har studerats följande bakgrundsvariabler

- Nämnds/förvaltningstillhörighet
- Metoder för barns och ungdomars inflytande
- Hänsyn till konsekvenser för barn och ungdomar vid beslut
- Komplettering av nämndens måldokument
- Barnchecklista
- Uppföljning och utvärdering
- Utbildning om barnkonventionen.

FNs barnkonvention består av 54 artiklar som berör hur konventionsstaterna skall arbeta för och säkerställa barnens rättigheter i samhället. Med barn avses alla under 18 år.

Förutom att barnens bästa skall komma i främsta rummet har konventionsstaterna förbundit sig att vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och andra åtgärder för att genomföra de rättigheter som fastställs i konventionen.

1.1 Barnchecklista i Lunds kommun

Kommunkontoret har upprättat, och kommunstyrelsen har fastställt en barnchecklista som skall ingå som underlag vid beslut i fullmäktige, nämnder och bolag.

K O M M R E V

Kommunstyrelsen rekommenderar nämnder, styrelser och bolag att använda listan som underlag vid samtliga beslut och ärenden som kan komma att beröra barn. Checklistan skall följa ärendet från början till slut och frågorna i listan skall ställas innan beslut fattas.

Förutsättningarna är vidare att checklistan skall bifogas beslutsunderlaget. Inför samtliga beslutsärenden på politisk nivå skall bedömning göras om ifyllande av listan är relevant och om så är fallet skall listan användas i sin helhet.

I beslutet anges även att lokala rutiner för användning av checklistan kan användas inom respektive nämnds verksamhetsområde.

2 Resultat av granskningen

Nedan redovisas huvudfrågeställningarna och nämndernas svar från enkäten.

2.1 Utvecklat metoder för barns och ungdomars inflytande

BSN S och BSN N svarar att de har väl utvecklade metoder. Övriga svarar att de har kommit en bra bit på väg i arbetet.

BSN Söder

Bl a hänvisas till läroplan, skollagen och grundskoleförordningen. Andra dokument som hänvisas till och bifogas är riktlinjer för skolkonferensen samt handlingsplan för ökat medborgar- och brukarinflytande. I dessa redogörs för metoder som upprättats eller enligt beslut kommer att upprättas.

BSN Norr

Nämnden redogör för bl a dokument och riktlinjer för hur arbetet med inflytande fungerar. Bl a bifogas riktlinjer för elev och föräldrainflytande samt skolkonferenser. Kvalitetsredovisningar med rutiner/metoder bl a avseende barns delaktighet och inflytande bifogas.

BSN Öster

Presenterar flera måldokument, riktlinjer och rutiner med anknytning till barnkonventionen. Kartläggning och dokumentation finns över dokument och handlingsplaner i vilka barnkonventionen berörs.

Byggnadsnämnden

Nämnden redogör för ett stort antal lagar, förordningar, anvisningar, byggregler, rutiner, m m vilka berör bl a barnperspektivet på olika sätt. Det nämns bl a arbete med översiktsplan, samarbete med Hem och skola samt nämndsspecifika mål.

Kultur- och fritidsnämnden

Flera exempel presenteras och bifogas. Det anges bl a att fritidsledarna arbetar med ungdomsråd och att det idrottspolitiska handlingsprogrammet och kulturplanen för barn och ungdom tar sin ansats ur barnkonventionen. Elevenkäter används. Särskild funktion/anställd finns för det ungdomspolitiska arbetet.

Socialnämnden

I nämndes svar hänvisas till att individperspektivet återfinns i allt arbetet som utförs, även avseende barn och ungdomar. Dessa har inflytande i de planeringar och utredningar som görs. Men man menar att det även finns behov av att vidareutveckla metoder för inflytande i generella ärenden. Man hänvisar även till arbete med ungdomsdemokratiarbetet i kommunen.

Tekniska nämnden

Information till all personal har genomförts. Barnchecklistan används i förvaltningens handläggningsrutiner och biläggs ärenden. (Exempel bifogas).

Utbildningsnämnden

I svaret hänvisas till styrdokument såsom läroplan, skolplan, utvecklingsplan och skolornas egna arbetsplaner och dessas anknytning till konventionen. Man redogör även för elevers medverkan och inflytande i skolarbetet. Redogörelser sker i årliga kvalitetsredovisningar, t ex demokrati och inflytande. Enkätundersökningar genomförs bland eleverna.

Bedömning och kommentarer

Mot bakgrund av de svar som delgivits oss bedömer vi att alla nämner har utvecklat metoder för barn och ungdomars inflytande. Särskilt framgår detta i svaren från de tre barn- och skolnämnderna, kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden samt utbildningsnämnden. I de nämnder där man ännu inte har tydliga metoder bör sådana utarbetas.

2.2 Hänsyn till konsekvenserna för barn och ungdomar vid beslut

Samtliga svarar att hänsyn tas till konsekvenserna för barn och ungdomar.

BSN Söder

Hänvisar till fråga 1 och de beskrivningar/metoder och rutiner som återfinns här.

BSN Norr

Sedan 1 april 2003 skall barnkonventionen beaktas vid samtliga skrivelser till nämnden där detta är tillämpligt. Exempel på skrivelser i ärenden bifogas i vilka det redogörs för och det hänvisas till artiklar i barnkonventionen.

BSN Öster

Nämnden menar att de flesta beslut berör barn och ungdomar direkt eller indirekt och barnkonventionen är ett av flera dokument som styr nämndens beslut i frågor som får konsekvenser för barn och ungdomar.

Byggnadsnämnden

Nämnden tar hänsyn till konventionen vid beslut som får direkta konsekvenser för barn och ungdomar. Handläggningen följer Plan- och bygglagen samt övrigt regelsystem. Nämnden menar att olika intressen skall vägas mot varandra och lagen ger inte stöd för särbehandling utan särskilt angivna undantag.

Kultur- och fritidsnämnden

Verksamheten vänder sig i stor del till barn och ungdom. I nämndens mål anges att barn och ungdomar särskilt skall uppmärksammas. Flera exempel redovisas i måldokument. I det idrottspolitiska programmet och kulturplanen hänvisas och anknyter man till artiklar i konventionen.

Socialnämnden

Barnchecklistan används i alla generella ärenden. I individärenden svarar man att det är en självklarhet att hänsyn tas till konsekvenser för barnet/ungdomen.

Tekniska nämnden

Nämnden biträder andra med planering av t ex skolgårdar och arbetar med att utforma gång-cykelvägar samt planering av park och naturområden. Redogörs för hur olika ärenden handläggs och bifogas exempel på beslut i nämnden där barnchecklistan används.

Utbildningsnämnden

Utgångspunkten för nämndens arbete är arbete med barn och ungdomar. Målen för verksamheten är inriktad mot dessa och det blir alltid konsekvenser för dessa i alla frågor. Som exempel anges att gymnasieorganisationen justeras så att så många som möjligt skall få sina förstahandsval tillgodosedda i val till gymnasieskolan.

Bedömning och kommentarer

Utifrån de svar och exempel på ärenden som bifogas svaren framkommer att samtliga nämnder tar hänsyn till konsekvenserna för barn och ungdomar vid beslut. Detta framgår också av svaren samt i bilagor till svaren.

2.3 Kompletterat måldokument efter intentionerna i barnkonventionen

Tekniska nämnden och utbildningsnämnden svarar att de inte har kompletterat sina måldokument. Övriga anger att de ha kompletterat samtliga eller vissa dokument.

BSN Söder

Nämnden hänvisar till Mål- och aktivitetsöversikt. I denna återfinns mål med bl a anknytning till intentionerna i barnkonventionen. Det redogörs även för vad och när uppföljning skall genomföras.

BSN Norr

Nämnden svarar att beslut om komplettering av visioner och mål kommer att ske vid nämndens junisammanträde. Enligt förslaget: ”barnkonventionen skall genomsyra verksamheten så att alla barn och elever blir sedda och respekterade”. Mått anges för hur detta skall mätas.

BSN Öster

Nämndens måldokument har sedan tidigare innehållit mål enligt barnkonventionens anda. Kompletteringar sker kontinuerligt i arbetsteam. Årliga uppföljningar sker i kvalitetsredovisningen. Utvecklingsprojekt om demokrati, inflytande, gemenskap m m pågår.

Byggnadsnämnden

Som exempel anges den kommunala översiktsplanen, ekonomi- och verksamhetsplan och olika ställningstaganden.

Kultur- och fritidsnämnden

Nämnden svarar att i samtliga nya måldokument tar man ansats i barnkonventionen.

Socialnämnden

Kompletteringar har gjorts i olika måldokument. Exempel bifogas svaret.

Tekniska nämnden

Återfinns indirekt i mål om upprustning och utformning av lekplatser.

Utbildningsnämnden

Nämnden svara att i måldokumenterna finns konventionens intentioner invävda. En revidering av måldokumenterna ägde rum under våren 2003. Flera exempel på måldokument med hänvisning till artiklar i konventionen presenteras.

Bedömning och kommentarer

Vi bedömer att samtliga utom tekniska nämnden har kompletterat sina olika måldokument. Detta framgår även i de olika exempel som nämnderna hänvisar till.

2.4 Används den av kommunstyrelsen beslutade barnchecklistan

BSN N och utbildningsnämnden svarar att de inte använder kommunstyrelsens barnchecklista. Övriga anger att den används i vissa ärenden. Checklistan upplevs inte som fullständig/tillräcklig. Man hänvisar till egna rutiner och mallar/checklistor.

BSN Söder

Kommer att använda listan fr o m maj 2003.

BSN Norr

Används inte eftersom detta kan leda till att beaktandet av konventionen kan bli för rutinmässigt. I stället går respektive handläggare igenom konventionen vid varje skrivelse och hänvisar till innehållet/artiklar i konventionen.

Utbildningsnämnden

Alla ärenden som behandlas berör elever och har utgångspunkt i de måldokument som styr verksamheten. Dessa mål är tydligt kopplade till intentionerna i barnkonventionen. Därför bedömer man att barnchecklistan inte alltid är nödvändig. Exempel på hänvisning till artiklar i konventionen bifogas.

Bedömning och kommentarer

Av svaren framgår att kommunstyrelsens barnchecklista används eller att man har egna rutiner. Exempel bifogas svaren.

Revisionen konstaterar att kommunstyrelsen i § 264, 25 april 2002, beslutat att rekommendera samtliga nämnder, styrelser och bolag att använda barnchecklistan.

Oavsett om nämnderna använder den av kommunstyrelsen fastställda barnchecklistan som underlag vid i beslut eller inte, är det viktigt att nämnden har rutiner som säkerställer att hänsyn tas till barnkonventionen i aktuella ärenden. Vi bedömer att barnchecklistan utgör ett bra hjälpmedel i sammanhanget.

2.5 Metoder för uppföljning och utvärdering

Socialnämnden och BSN S svarar att de har väl utvecklade metoder och BSN Ö svarar att de kommit en bra bit på väg. Byggnadsnämnden informerar att arbetet har påbörjats.

Övriga uppger att man inte har tagit fram metoder.

BSN Söder

Som exempel hänvisas till bilaga Måltavla för nämnden. I denna återfinns uppgifter och beslut om vad, hur och när avseende uppföljning

BSN Norr

Man hänvisar till att beslutet är nytt så nämnden har tidsmässigt inte funnit möjlighet att utveckla metoder.

BSN Öster

Nämnden svarar att konventionen fungerar som en plattform för verksamheten och utgör en del av kvalitetsredovisningen. Utarbetande av riktlinjer för kvalitetsredovisning pågår.

Byggnadsnämnden

Man svarar att man ännu inte klarat av att utveckla metoder men informerar att barnperspektivet ingår i varje planarbete samt att aspekten kommer att ingå i arbetet med socialt hållbar utveckling m m.

Kultur- och fritidsnämnden

Som svar anges att utvärdering och uppföljning är under utveckling och dessutom avvaktar man det samlade arbetet kring det ungdomspolitiska handlingsprogrammet.

Socialnämnden

Nämnden har egen utvärderingsmodell där de mäter barnens/ungdomarnas grad av delaktighet, bemötande osv, i alla utredningar och insatser.

Tekniska nämnden

Rutiner saknas.

Utbildningsnämnden

Har egna metoder och rutiner. Redogörelse av metoder och rutiner återges i tidigare svar.

Bedömning och kommentarer

Vi anser att de nämnder som saknar lämpliga metoder för uppföljning och utvärdering måste snarast upprätta sådana, i enlighet med fullmäktiges beslut.

2.6 Utbildning om barnkonventionen

Samtliga svarar att man har fått utbildning.

Följande svarar att både politiker och tjänstemän fått utbildning: BSN Ö, BSN S, BSN N, socialnämnden, utbildningsnämnden och byggnadsnämnden. Tekniska nämnden och kultur och fritidsnämnden svarar att tjänstemännen har gått utbildning.

I nämndernas svar lämnas följande kommentarer.

BSN Norr

Anser att fortsatt utbildning behövs för att arbetet skall bli meningsfullt och undvika schablonisering. Uppföljning och utvärdering är särskilt viktigt för att kunna utröna konsekvenserna/resultatet av arbetet.

Även elever och lärare har fått möjlighet till utbildning.

Byggnadsnämnden

Vissa tjänstemän och vissa politiker har fått utbildning genom kommunens försorg. Vissa tjänstemän har gått på andra utbildningar. Länsstyrelsen kommer att ordna verksamhetsanpassad utbildning (fysisk planering).

Tekniska nämnden

Förvaltningen informerar att man även har, i samråd med andra nämnder, ansvarat för utbildning vilken berört barnkonventionen.

Bedömning och kommentarer

Vi bedömer att utbildningar om konventionen har genomförts för politiker och/eller tjänstemän i samtliga nämnder.

2.7 Övriga synpunkter om barnkonventionen

I enkäten fanns möjlighet att nedteckna sina ”övriga synpunkter”. Följande synpunkter har framkommit.

Barnchecklistan fungerar inte fullt ut i sin nuvarande konstruktion, den upplevs som ytterligare ett moment och bidrar till produktion av papper.

I implementeringsarbetet av konventionen är det viktigt att fundera över vem som skall fylla i barnchecklistan.

Det behövs fortsatt utbildning. Uppföljning och utvärdering är viktigt för att utröna om arbetet med konventionen får någon praktisk konsekvens.

Arbetet med konventionen är i vissa delar svårt då dokumentet är generell hålllet och det innebär att svårigheter uppstår för hur man skall visa hur det styr verksamheten.

Bra att barnchecklistan finns och att konventionen är ”med på kartan” men är ett trubbigt instrument att styra med.

Det optimala är om arbetet vävs in i det vardagliga arbetet.

K O M R E V

Barn- och ungdomsperspektivet är ett av flera perspektiv inom fysisk planering. För planeringen är barnperspektivet inte nytt men dialogen med barn och ungdom har möjligen inte varit tillräckligt vilket delvis kan leda tillbaka till föreställningar om gränser för föräldraansvaret.

Fokuseringen på barn och ungdomar ger en påminnelse om vikten att ta hänsyn till dessa i planeringen. Utvecklingsarbete pågår inom stadsbyggnadskontoret.